

CZU: 94(498.4)"1951/1964"

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3985036>

**ASPECTE PRIVIND ISTORIA RECENTĂ A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI,
INSTAURAREA REGIMULUI COMUNIST ÎN LOCALITATEA VAD,
JUDEȚUL BRAȘOV (1951-1964)**

Gheorghe FARAON

Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat” (România)

Din anul 1951 comuna Vad își pierde autonomia. Odată cu noua reorganizare după modelul sovietic, satul va intra ca element component al noii comune Șercaia. Trebuie să remarcăm că aceste schimbări și reorganizări s-au făcut în mod brutal fără vreun temei istoric. Astfel, dispăre Districtul Făgărașului, lucru pe care nici stăpânirea de câteva sute de ani a maghiarilor și a austrieșilor nu a reușit să-l realizeze.

Cuvinte-cheie: autonomie, reorganizare, model sovietic, Districtul Făgăraș, stăpânire.

**ASPECTS REGARDING THE RECENT HISTORY OF FĂGĂRAȘ CONTY,
THE INSTAURATION OF THE COMMUNIST REGIME IN VAD, BRAȘOV COUNTY (1951-1964)**

Starting with 1951 the Vad country lost its autonomy because of the new organization in to Soviet model, the village being a component of the new country Șercaia. We must outline that these changes and reorganizations have been made in a brutal manner without any historical basis, thereby the District of Făgăraș disappears, fact that wasn't accomplished during the several hundred years of ruling of the Hungarians and Austrians.

Keywords: autonomy, organization, soviet model, Distric of Făgăraș, ruling.

Introducere

În perioada interbelică (1920-1940), viața politică din satul Vad s-a desfășurat normal sub aspectul manifestărilor politice. Găsim în sat organizații ale partidelor tradiționale, Partidul Național Țărănesc, Partidul Național Liberal și Partidul Poporului reprezentat de mareșalul Alexandru Averescu, însă apar și reprezentanți ai mișcărilor extremiste, precum cei ai legionarilor și ai comuniștilor. Ca prin minune, „au apărut în sat doi comuniști, ieșiți ca din pământ, cu ideii bolșevice nu se știe de unde câștigate, pe care însă nu le-au materializat prin propagandă fățișă” [1, f.1355]. Aceștia erau: Gheorghe Dăneț de Peste Vale (zis Ghiță a lui Coman) și Iacob Cosgarea de pe Prund. Prezența lor în sat, în această postură de comuniști, era semnalată de repetatele arestări, fiind ridicați periodic de jandarmi pentru cercetări. Nu au fost condamnați, întrucât nu și-au manifestat public opiniile.

Votul din luna noiembrie 1946, măsluit de guvernul procomunist condus de Dr. Petru Groza, a deschis calea Partidului Muncitoresc, care urma să se instaureze la cârma țării și să rămână suveran pe destinul său până la revoluția din anul 1989.

Secția de votare se afla la Șinca Veche, iar vădenii au fost duși la vot cu căruțele; se pare că au fost nemulțumiri care au dus la o bătaie între alegători [2].

Sub acest regim s-a făcut treptat trecerea de la economia agrară privată la cea de tip colectivist, conform doctrinei marxiste.

Instaurarea regimului comunist a început – în mod oficial – cu 30 decembrie 1947 [3, p.12]. Fenomenul a adus cu sine o serie întreagă de nedreptăți care s-au abătut și asupra locuitorilor din Țara Făgărașului. Noua politică dusă de autoritățile comuniste prevedea naționalizarea resurselor, industrializarea rapidă și colectivizarea agriculturii [4, p.75].

Printre măsurile luate de noua conducere a țării, la sfârșitul anului 1947, s-au numărat:

- interzicerea de a duce bucatele de la câmp acasă, țărani erau obligați să le ducă la arie, pe prundul văii unde erau treierate;
- impunerea de cote obligatorii, din produsele agricole vegetale și animale, ce trebuiau predate la fondul de stat.

Factorii politici căutau să impună țărănimii schimbarea mentalității tradiționale și înlocuirea ei cu una comunistă, potrivit căreia progresul și bunăstarea în lumea satelor putea să provină numai din abolirea proprietății private asupra pământului și din munca în comun a acestuia, după modelul colhozului sovietic.

În acest scop, munca de lămurire în sat se desfășura intens, la ea participând obligatoriu organele administrației și ale puterii locale de stat, cadrele didactice și mulți activiști de partid.

Pentru a putea să-și atingă scopurile, Partidul Comunist Român (PCR) a alimentat și întreținut conflictul de clasă în mediul rural. Realizarea acestui scop a fost dificilă, pentru că în majoritatea zonelor rurale erau puțini țărani prosperi, iar în Țara Oltului nu erau decât o mână de asemenea gospodării, care să servească drept obiect al ostilității [4, p.76].

În condițiile date, trebuiau rupte legăturile dintre grupurile de țărani. Primul pas a fost împărțirea lor în două categorii: țăranii înstăriți numiți *chiaburi*, un termen peiorativ, sinonim cu termenul rusesc „kulak”, termen special introdus pentru a sublinia diferența față de *țăranii săraci* [4, p.76]. Acești țărani au fost supuși la o serie întreagă de abuzuri, fiind denunțați, bătuți, întemnițați, pământurile fiindu-le confiscate, în încercarea de a-i stigmatiza și de a le slăbi autoritatea [5, p.14].

Punctul de plecare a procesului de colectivizare a agriculturii românești l-a constituit Decretul nr.83/1949 pentru completarea unor dispoziții din Legea nr.187 din 23 martie 1945 [6, p.2], acest decret fiind considerat de unii ultima reformă agrară [7, p.186], statul expropriind toate proprietățile mai mari de 50 ha. Punerea în aplicare a noului decret s-a făcut în condiții dure după confiscarea terenurilor, proprietarii acestora au fost ridicați din casele lor și deportați, uneori în toiu noapții, spre destinații necunoscute [8, p.XXI].

Noul regim din România și-a dat seama că pentru a ajunge la realizarea Gospodăriilor Agricole Colective, care reprezentau forma superioară de cooperare în producția agricolă socialistă [9, p.385], drumul este lent și anevoios. Astfel, a considerat oportun să se înființeze la început forme mai simple de muncă în comun, și anume – întovărășirile agricole. Asemenea forme s-au întâlnit și în celelalte state comuniste, precum: Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană.

Statutul întovărășirilor prevedea că scopul lor era dublu: de a se mări în mod permanent productivitatea culturilor agricole și de a permite lucrarea în comun a unor suprafețe de pământ cât mai întinse cu ajutorul tractoarelor. În ele intrau doar țăranii proprietari de pământ care aduceau în întovărășire tot pământul de care dispuneau. Pământul întovărășirii era comasat în unul sau mai multe corpuri rămânând însă în proprietatea particulară a fiecărui membru.

Principalele lucrări la culturile cerealiere păioase se făceau pe cât posibil cu ajutorul Stațiunilor de Mașini și Tractoare, deci în comun. În locurile unde nu erau SMT-uri sau unde ele nu dispuneau de un inventar suficient, lucrările se executau cu vitele și cu inventarul întovărășitorilor care rămânea în proprietatea lor.

În anul 1953 în Vad a fost înființată Întovărășirea Agricolă, formată la început, timp de 3 ani, numai din 30 de familii. După această perioadă, la ea aderă în următorii 9 ani, de voie sau de nevoie, din ce în ce mai multe familii, până ce întreg satul este întovărășit, cu excepția a 5 familii, în frunte cu Iacob Rotar. Între anii 1959 și 1961 președinte al întovărășirii a fost Ioan Strâmbu, iar secretar Nicolae Mărginean.

Întovărășirea a întrerupt procesul muncii particulare a pământului, interzicându-se treieratul în șuri sau gospodării. Membrii acesteia erau obligați să-și aducă recolta direct la aria comunală care a fost amenajată pe Prundul Văii, în vederea treieratului în comun, acest lucru făcându-se cu pierderea unor mari cantități de boabe suportate tot de către producători.

În anul 1962 întovărășirea se transformă în colhoz sub denumirea de Gospodărie Agricolă Colectivă (GAC), primul președinte fiind Ioan Strâmbu și contabil-șef Nicolae Mărginean. Această gospodărie a funcționat doar un an la Vad, apoi în 1963 a fuzionat cu cea de la Șercaia. La Vad a rămas doar o brigadă agricolă condusă de brigadierul Nicolae Vulvară. Nicolae Mărginean a continuat să activeze ca contabil șef al gospodăriei din Șercaia până la pensionarea din 1977.

Pe plan propagandistic, despre activitatea depusă de plugarii din plasa Șercaia în anul 1948 găsim următoarele informații: plugarii din plasa Șercaia întâmpină alegerile cu mari realizări de folos obștesc prin muncă voluntară. Folosindu-se de timpul destul de frumos de până la începutul campaniei de însămânțări, plugarii din plasa Șercaia, pătrunși de spiritul nou de muncă ce a cuprins întreaga Republică Populară Română, au pornit voioși la muncă voluntară și în mii de ore de muncă voluntară au reușit să refacă poduri, șosele și să-și înfrumusețeze comunele. Astfel, prietenii din comuna Șercaia, împreună cu membrii Partidului Muncitoresc Român (PMR) și ai tineretului sătesc, au prestat 4000 ore de muncă voluntară pietruind drumul comunal Șercaia – Vad și Șercaia – Părău [10, p.7].

Se poate observa că noua politică dusă de autoritățile comuniste începe să dea roade, iar locuitorii zonei noastre au trebuit până la urmă să se adapteze și să urmeze noul drum.

Din același an mai avem o nouă mărturie legată de localitatea noastră – despre activitatea echipelor culturale sindicale. Astfel, echipa sindicatului Gaz Metan s-a deplasat la Vad, unde a prezentat programe compuse din

scenete, recitări, coruri, dialoguri, ținând și o conferință în legătură cu construirea palatului cultural în orașul Făgăraș, pentru care întreg județul trebuie să-și dea partea lui de contribuție, fie bănească, fie prin muncă voluntară. Locuitorii au răsplătit munca depusă pentru pregătirea și prezentarea programelor dându-și în același timp și contribuția bănească [10, p.2].

Țăranii din Vad mai capabili și mai înstăriți au fost marginalizați și strâmtorați de noua administrație comunală constituită din elemente docile aflate la cheremul activiștilor de partid.

Din anul 1952 ne parvine un important document, o listă referitoare la chiaburii existenți în localitatea Vad. Ea include foști proprietari de terenuri agricole, imobile, ateliere, cârciumi, prăvălii sau mașini agricole, toate acestea fiind considerate mijloace de exploatare a oamenilor muncii [11, p.121].

Această listă cuprindea următoarele persoane:

Boldiș Iacob, nr.54, căsătorit, 3 copii, 1 casă, 3 camere, pământ 5,75 ha, arabil 4,80 ha, curte 0,14 ha, pământ lucrat cu familia, vite 1, oi 6, mașină de trierat, fost legionar, în prezent membru al Partidului Liberal (PL), cârciumă, chiabur.

Șulea Ioan, nr.86, căsătorit, 3 copii, 1 casă, 4 camere, pământ 13,80 ha, curte 0,7 ha, pământ lucrat cu familia și zilieri, 1 vacă, 3 boi, 2 viței, 2 cai, 1 porc, 14 stupi, 1 cazan țuică, exploatare cu cârciumă, prăvălie, mașină de treierat.

Morar Ioan, nr.180, căsătorit, 2 copii, 2 case, 6 camere, pământ 4 ha, curte 0,6 ha, pământ lucrat cu familia și zilieri, 2 bivoli, 2 viței, 1 cal, 10 oi, 4 porci, 1 moară, exploatare prin moară și diferite afaceri.

Pop Cornel, nr.155, căsătorit, 1 casă, 6 camere, pământ 10,12 ha, curte 0,14 ha, pământ lucrat cu familia și zilieri, 2 bivoli, 2 porci, liberal înfocat, exploatare prin moară.

Boeriu Irodion, nr.343, căsătorit, 6 copii, 1 casă, 3 camere, pământ 10,20 ha, curte 0,21 ha, pământ lucrat cu familia și zilieri, 2 boi, 3 bivoli, 2 viței, 15 oi, 2 porci, 1 mașină de trierat, exploatare prin mașină de treierat.

Boier Toma, nr.152, căsătorit, 1 casă, 3 camere, pământ 16,55 ha, curte 0,21 ha, grădină 0,28 ha, pământ lucrat cu familia și zilieri, 2 vaci, 2 bivoli, 1 vițel, 2 oi, 4 porci, exploatare prin camătă.

Cosgarea Sofron, nr.200, căsătorit, 4 copii, 2 case, 4 camere, pământ 9,92 ha, 1 țiglarie¹, pământ lucrat cu familia și zilieri, 2 vaci, 4 bivoli, 2 viței, 2 cai, 6 oi, 2 porci, exploatare prin munca salariată din țiglarie și gospodărie.

Băcilă Emil, nr.190, căsătorit, 2 copii, 3 case, 30 camere, una dintre ele în București, pământ 9,09 ha, curte 0,06 ha, liberal, a deschis prăvălie și vilă în sat, exploatare prin casa din București.

Borcea Ioan, nr.191, căsătorit, 2 copii, 1 casă, 6 camere, pământ 15,26 ha, 2 vaci, 10 stupi, pământ lucrat cu familia și zilieri, liberal, crescător de porci, stupărie, exploatare prin muncă salariată.

Moldovan Lucreția, nr.144, văduvă, 1 copil, 1 casă, 4 camere, pământ 12,20 ha, curte 0,10 ha, pământ lucrat cu familia și zilieri, 1 vacă, 2 bivoli, 2 viței, 3 oi, liberală, a avut un frate prefect de județ, exploatare prin servitori, angajați temporari, comerț clandestin.

Gabor Elisabeta, nr.38, căsătorită, 1 copil, 1 casă, 3 camere, 1,25 ha, curte 0,10 ha, deținea ½ din dreptul de moară și ½ dintr-un motor diesel, 1 vițel, 1 cal, liberală, exploatare prin motorul diesel și prin moară [2, fl.82].

Din 26 februarie 1955 găsim un nou tabel nominal cu chiaburii din Vad (*a se vedea* Anexa 1), de această dată sunt specificate doar numele și numărul de casă: **Boldiș Iacob** (nr.54), **Gabor Elisabeta** (nr.38), **Morar Ioan** (nr.180), **Moldovan Lucreția** (nr.144), **Șulea Ioan** (nr.86), **Pop Leonte** (nr.104), **Borcea Ioan** (nr.191) [2, fl.43]. Dacă facem o scurtă comparație cu lista anterioară, vedem că au dispărut **Pop Cornel**, **Boieru Irodion**, **Boier Toma**, **Cosgarea Sofron**, **Borcea Ioan** și **Băcilă Emil**. În schimb apare **Pop Leonte**, fiul lui Pop Cornel.

Ultima mențiune legată de chiaburii din Vad o avem datată cu 1 ianuarie 1960 (*a se vedea* Anexa 2). Față de lista din 1952 lipsesc **Cosgarea Sofron** și **Borcea Ioan**:

Boldiș Iacob, nr.54, pământ 5,75 ha, 1 batoză (mașină de trierat), cârciumă (?), 6 oi, 1 casă.

Șulea Ioan, nr.86, pământ 14 ha, 1 batoză, 3 vaci, 2 cai, 2 viței, 1 porc, cârciumă, prăvălie, 1 casă.

Morar Ioan, nr.180, pământ 4 ha, 1 moară, 2 case, 2 vaci, 1 cal, 10 oi, 2 viței, 4 porci.

Pop Cornel, nr.155, 1 casă, pământ 10,12 ha, 2 vaci, 2 porci, 1 moară, servitori.

Boieru Irodion, nr.243, 1 casă, pământ 10,12 ha, 2 boi, 3 vaci, 15 oi, 2 viței, 2 porci, batoză și țiglarie.

Boieru Toma, nr.151, 1 casă, pământ 16,55 ha, servitori, 4 vaci, 4 oi, 1 vițel, 2 porci, președinte al băncii, dă bani cu camătă, lucrează prin dijmă.

¹ În anul 1907 are loc înființarea unei mori sistematice și a unei fabrici de țiglă și cărămidă, din partea unei societăți pe acțiuni ce va purta numele de Vădeana [12, p.5-6].

Băcilă Emil, nr.190, 3 case, pământ 9,09 ha, dijmă, servitori, casă în București și prăvălie.

Moldovan Lucreția, nr.144, 1 casă, pământ 12,20 ha, 3 vaci, 3 cai, comerț clandestin.

Gabor Elisabeta, nr.38, 1 casă, pământ 1,25 ha, servitori, 1 cal, 1 vițel, 1 moară, ½ motor diesel [2, fl.18-19].

Odată instaurat la conducerea țării, regimul comunist a nesocotit cu dezinvoltură drepturile omului, începând cu libertatea, care a fost prima strivită. Guvernând peste oameni, s-a străduit să-i transforme, să creeze omul nou sovietizat, tragic și grotesc, dresat să aplaude realizări inexistente sau să ovaționeze pe iubitul conducător.

Odiosul regim, temut de oameni încă de la început, a uzat de o serie întreagă de mijloace opresive și represive. Oprimarea s-a răsfrânt asupra celor care dispuneau de putere economică sau calități intelectuale și, deci, puteau să influențeze masele populare, ajungându-se până la reprimarea sau lichidarea fizică a celor care se pretau la manifestări anticomuniste sau dezavauau actele de guvernământ ale puterii.

Încă din anul 1946, după ce partidele istorice au pierdut alegerile, românii au început să se organizeze și să încerce să lupte împotriva comuniștilor, partid care le-a câștigat prin fraudă. În zona Făgărașului această luptă s-a realizat sub conducerea inginerului chimist Gheorghe Toader², iar printre membrii acestei organizații se numărau și funcționarul Vâjeu, profesorul Procopie Benția, preotul Comșa, studentul Nelu Muntean, croitorii Maier și Marhau, țărani Dan din Mândra, Strâmbu din Vad, Ieronim din Bărcut, Gheorghe Arsu din Răușor [14, p.38].

În zona noastră, alături de chiaburi au mai existat și alte categorii de oameni care au avut de suferit din cauza regimului comunist: cei care s-au opus colectivizării, cei care au sprijinit pe diferite căi rezistența anticomunistă din Munții Făgărașului și partizanii care au făcut parte din grupul de rezistență.

Grupurile de rezistență au avut ca motivație a luptei lor, aproape fără excepție, în primul rând „răsturnarea regimului politic impus de sovietici în România” [15, p.12]. Între anii 1950 și 1951 au existat grupuri de rezistență aproape în toate regiunile țării. La biroul 314 (birou care se ocupa cu problema bandelor) figurau „39 de bande din care au fost dispersate 24, rămânând în urmărire 15” [Ibidem, p.13]. Una dintre aceste bande era cea din zona Munților Făgăraș, mai exact „pe versanții nordici ai Munților Făgăraș, pe Valea Pojortei” [16, p.9] condusă de Ioan Gavrilă Ogoranu, „considerată de conducerea securității ca fiind cea mai periculoasă la acel moment” [17, vol.II, f.207].

Nici satul nostru Vad nu a scăpat de furia organelor de partid, mai mulți vădeni având de suferit în această perioadă.

Badea **Ioan**, țaran din Vad, arestat pentru legături cu partizanii din Munții Făgărașului, a murit la 8 aprilie 1960 [18] în trenul morții Gherla – Bălțile Dunării din cauza condițiilor inumane de transport [19, p.91].

Dr. Bârsan A. Ioan, născut la 16 mai 1895 la Vad, Făgăraș, fiul lui Achim și Maria, fost prefect de Făgăraș în perioada 1930-1935, domiciliat în București pe calea Plevnei, nr.131, raionul Gheorghe Gheorghiu-Dej, absolvent al Academiei Comerciale și doctor în drept, a fost contabil, avocat la Șercaia și Făgăraș, funcționar în Ministerul Industriei Lemnului; avere 1/2 case, căsătorit cu Otilia Pop, au avut 2 copii, fost membru al PNT. A fost internat la Canal pe 19.08.1952, la Valea Neagră și la Poarta Albă (26.09.1953), condamnat de Tribunalul Orașului Stalin la un an închisoare pentru răspândire de știri false, internat la Codlea (20.10.1954), eliberat la 20.09.1954, frate cu Bârsan A. Nicolae.

Bârsan A. Nicolae, născut la 25 ianuarie 1897 la Vad, fiul lui Achim și Maria, domiciliat în Făgăraș, str. I.V. Stalin, nr.77, absolvent al Școlii de Comerț inferioare, al Școlii de Contabilitate, căsătorit cu Rea Silvia Strâmbu, au avut 4 copii, a fost contabil, avea 6 ha pământ, 12 iugăre, mijloc apolitic. Arestat pe data de 14.07.1949, condamnat de Tribunalul București (sentința II 485/1305.1950) la 7 ani corecționali și la 4000 lei amendă, pentru trecerea frauduloasă a frontierei. A vrut să treacă fraudulos frontiera ca să meargă la rude în America, trecând frontiera în Iugoslavia, de unde a fost extrădat de către regimul impus de Tito. A fost închis la: Jilava, Poarta Albă (20.05.1950), Valea Neagră, Văcărești (12.01.1951), Jilava (20.02.1951), Aiud (4.04.1951), Ocnele Mari (29.04.1953/373), Caransebeș (11.02.1954), Oradea (27.11.1954), eliberat pe 7.10.1955, amnistiat prin decretul 421.

² Gheorghe Toader, fost elev la L.R.N., inginer chimist, șef de promoție al Politehnicii București, șeful organizației legionare a Județului Făgăraș. Gheorghe Toader era orfan de părinți și a fost crescut de bunici. A urmat Liceul Radu Negru, fiind un elev foarte bun. A terminat Facultatea de Chimie București cu rezultate excepționale. În 1946 a revenit la Făgăraș pentru a conduce fabrica chimică, unde și-a organizat un laborator chimic. În mai 1948 a fost arestat și condamnat. Trece prin închisorile din Brașov, Pitești și din 1952 la Gherla, condusă de Goiciu. Moare de pneumonie după ce Goiciu l-a pus pe el și alți câțiva deținuți să golească un wc ce se infundase, pe o ploaie cu lapoviță. Apoi l-a băgat la arest, la „neagră”, unde a stat pe cimentul înghețat zile în șir [13, nr.1016, p.11].

Boeriu A. Aurel, născut la 24.06.1938 la Vad, Făgăraș, fiul lui Aurel și Eva, domiciliat în Vad, nr.357, plugar, pământ 2 ha/ mijlocăș, 7 clase, necăsătorit, arestat de Poliția Făgăraș?, Poliția Sibiu (13.08.1952), ridicat de securitate la 25.08.1952, penitenciarul Cluj nov. 1952, condamnat de Tribunalul Municipal Oradea la 3 ani corecționali pentru uneltire, omisiune denunț, favorizarea legionarului Boeriu Emil. A fost închis la: Jilava 9.04.1953, Galeșu (28.04.1953), Valea Neagră (31.08.1953), Poarta Albă (3.12.1954), eliberat la 27.04.1955. De menționat că toate acuzațiile aduse se referă la faptul că l-a protejat pe fratele său Boeriu A. Emil.

Dr. Boeriu A. Emil, născut în 27.04.1920 la Vad, Făgăraș, fiul lui Aurel și Eva, domiciliat Borșa, Maramureș, medic, asistent universitar fără avere, mijlocăș 3,7 ha, 4 copii, divorțat, cetățenia: maghiară, naționalitatea: maghiară, limba maternă: maghiară, apartenența politică: legionar, condamnat de Tribunalul Municipal Cluj (11/7.01.1949) la 20 ani muncă silnică pentru uneltire, organizație legionară, fugar din 1948 până în 1952 și la 10 ani pentru complicitate la înaltă trădare, Sibiu (10.04.1952), Dej/Cluj, ridicat de Securitatea din Cluj (30.12.1952), reprimat (17.01.1953), Aiud (22.04.1953), P. Satu Mare (18.04.1956), Aiud (19.06.1956), Gherla (27.03.1957), Aiud (30.03.1958), eliberat la 31.07.1964, decretul 411, dom. Cluj, Pietroasa.

Soția, **Boeriu S. Lucia**, născută la 12 octombrie 1922 la Tinca, Bihor, fiica lui Sever și Margareta, domiciliu în Borșa, fără avere, mic-burgheză (funcționar public), 6 clase liceu, divorțată Emil Boeriu, PMR, internată de Sec. Cluj la Mislea (8.10.1948), purtarea foarte bună, eliberată la 25.09.1951.

Boeriu Irodion, țaran fruntaș, nu și-a achitat cotele, s-a opus colectivizării, a fost închis în Cetatea Făgărașului.

Boeriu Mircea, economist, condamnat la închisoare pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei cu Iugoslavia. A fost condamnat și închis la Dumbrăveni, unde a contractat o boală virotică din cauza proastei medicații, a decedat.

Borcea I. Iacob, născut la 18 decembrie 1906 la Vad, Făgăraș, fiul lui Iacob și Maria, preot, profesor la liceul Sf. Vasile din Blaj. S-a refugiat la Vad după desființarea cultului greco-catolic, de unde a fost prins de securitate și întemnițat patru luni la Făgăraș în Cetate, unde a stat fără judecată. A fost eliberat și a ocupat apoi funcția de paznic la Gay Metan în Blaj, pe sfârșitul carierei fiind reprimat în învățământ unde a activat ca profesor de Franceză la Venetia de Jos, apoi la Liceul din Șercaia, iar ultimi doi ani la Liceul Forestier din Blaj.

Comșa I. Lazăr, născut la 4 iunie 1914 la Mândra, Făgăraș, fiul lui Ilie și Maria, domiciliat în Vad, Făgăraș, agricultor, fără avere, mijlocăș, 7 clase, legionar, arestat la 19.12.1952, ridicat de Securitatea Făgăraș, trimis pentru 24 luni la Valea Neagră, matr. 17702, Borzești (29.08.1953), Onești (13.04.1953), eliberat la 21.05.1954, Frate cu Comșa I. Gherasim. După discuțiile avute cu nepotul acesteia, Dl Colțea Radu din Brașov³, am aflat că a fost turnat, arestat pe motiv că era rudă îndepărtată cu Horia Sima; nu a fost pronunțată nicio sentință în cazul său, așa că rămâne presupus legionar.

Dr. Cosgarea I. Emil, născut la 23 mai 1903 la Vad, Făgăraș, fiul lui Ioan și Maria, dom. or. Stalin, str. Col. Buzoianu, nr.47, funcționar, avocat, doctor în drept [21, p.23], ½ iugăre, mijlocăș (6 ha), căsătorit cu Lucia Osu? Membru al PNT, suferă cu stomacul, arestat de DRSS Stalin, ord. 103002, Poliția Orașului Stalin. A făcut parte din valul de arestări, de foști membri marcanți ai PNT, petrecut pe 15.08.1949, din care s-au constituit două loturi: unul la Brașov, altul la București. Printre componenții lotului brașovean a fost amintit și prof. Gheorghe Dragoș (dispărut). Erau acuzați de legături cu Ambasada Americană din București, furnizare de diferite informații de spionaj. Predat: DGSS (04.11.1952), Bragadiru (05.01.1953, matr. 19401), Popești Leordeni (01.03.1953), Rahova 3 (09.04.1953), Mogoșoaia (29.04.1953), Popești Leordeni (22.08.1953), Caransebeș (02.11.1953). Ridicat definitiv de organele de Miliție pentru domiciliu obligatoriu în comuna Salcâmi, raionul Fetești, pe 12 luni; Cosgarea Emil, fruntaș PNT, candidat la alegerile din noiembrie 1946, a avut domiciliu obligatoriu în Bărăgan, aflat în domiciliu obligatoriu la Salcâmi, Fetești. I se deschidea acțiune de verificare pentru legături suspecte cu un alt fost penitenciar, de către Reg. MAI Constantă, decembrie 1954. După ispășirea pedepsei s-a stabilit în Vad, unde a fost în continuare supravegheat de securitate și privat de pensie. I-a fost naționalizată casa pe care o deținea în Făgăraș, care a fost transformată în sediu de Securitate, astăzi găzduiește Parchetul Făgăraș [13, nr.1016, p.11].

Cosgarea N. Emil, născut la 18 iunie 1922 la Vad, Făgăraș, fiul lui Nicolae și Maria, domiciliat în or. Stalin, str. Gh.Lazăr, nr.21, inginer electromecanic, fără avere/mijlocăș (8 ha). A absolvit Politehnica. Căsătorit cu Veturia Sasu, membru al Frontulului Plugarilor, arestat pe 19.12.1952, P. or. Stalin (17.01.1953), prev. Parchetul, TM Oradea (16.02.1953) pentru favorizarea legionarului Boeriu Emil, condamnat de Tribunalul Militar la 1 an

³ Discuții purtate pe data de 18 XI 2010 cu Dl Colțea Radu.

pentru omisiune denunț, Jilava (30.04.1953), Onești (08.05.1953), eliberat pe 18.12.1953, în lotul cu Boieru Emil, Boieru Aurel, Cosgarea Emil, Olteanu Ilie ș.a.

Cosgarea Gh. Nicolae, născut la 15 aprilie 1886 la Vad, Făgăraș, fiul lui Gheorghe și Eva, domiciliat în Vad, nr.327, plugar, 7 ha/chiabur, 4 clase, căsătorit cu Maria Păsărar, 2 copii, apolitic, arestat pe 24.07.1952, P. Făgăraș?, Sibiu (08.08.1952), predat MAI (25.12.1952), arestat pentru favorizare, a favorizat pe legionarul Boieru Emil, PT Cluj, condamnat de TMT Oradea (143/14.03.1953) la 3 ani corecție pentru favorizare, Gherla (19.04.1953), P. Albă (22.12.1954), eliberat la 23.07.1955 în lotul cu Boieru Emil, Boieru Aurel, Cosgarea Emil, Olteanu Ilie ș.a.

Cosma Gh. Augustin, născut la 13 iulie 1890 la Vad, Făgăraș, fiul lui Gheorghe (dascălul din Vad) și Maria, domiciliat la Oradea, preot greco-catolic și profesor de Limba Română, fără avere, căsătorit, PNT, arestat pe 16.08.1952 pentru 60 de luni CM, Peninsula, matr. 19029, predat MSS pe 27.05.1953. A fost arestat pentru că nu a renunțat la cultul greco-catolic, acesta având de suferit și în 1916 când a fost arestat de maghiari.

Damian N. Valeriu, născut în 1921 la Vad, Făgăraș, fiul lui Nicolae și Gherghina, domiciliat la Mediaș, str. Doja, mecanic, șofer, fără avere, părinții țărani săraci, 7 clase, căsătorit cu Letiția Boieru, PMR, arestat pe 14.03.1953, PT Cluj (13.04.1953) preventiv pentru favorizare, a știut de fugarul Boieru Emil, condamnat pentru activitate legionară, Oradea, condamnat de TMT Oradea (345/53) la 6 luni corecție, Jilava (10.06.1953), Onești (19.06.1953), Borzești, eliberat la 23.09.1953 în lotul cu Boieru Emil, Boieru Aurel, Cosgarea Nicolae, Cosgarea Emil ș. a.

Dăneț Emilian a fost implicat în sprijinirea rezistenței anticomuniste făgărășene.

Langa N. Cristina, născută la 10 decembrie 1913 la Vad, Făgăraș, fiica lui Nicolae și Maria, domiciliată în București, bucătăreasă la Ambasada Americană din București, urmărită de securitate.

Milea I. Ioan, născut la 1 aprilie 1888 la Vad, Făgăraș, reg. Stalin, fiul lui Ioan și Reghina, agricultor, arestat pe 25.07.1952, detenție la Ocnele Mari și Gherla, decedat la 28 septembrie 1953, în timpul executării pedepsei. Cauza decesului: insuficiență circulatorie. A fost arestat pentru găzduirea partizanilor din Munții Făgărașului și a medicului Dr. Emil Boier.

Olteanu Gh. Ilie, născut la 2 noiembrie 1914 la Vad, Făgăraș, fiul lui Gheorghe și Ana, inginer la Cluj, în lotul cu Boieru Emil, Boieru Aurel, Cosgarea Nicolae, Cosgarea Emil ș. a.

Pestrea A. Olimpia, născută Boieru, la 27 martie 1924 la Vad, fiica lui Aurel și Eva, contabilă, în lotul cu Boieru Emil, Boieru Aurel, Cosgarea Nicolae, Cosgarea Emil ș. a.

Petru, țaran din Vad, a murit la gherla, în 1957 [19, p.106].

Popa I. Ioan, născut la 1 octombrie 1915 la Vad, fiul lui Ioan și Gheorghina, domiciliat în Sebeș, str. Dr. Bagdasar, sergent miliție, agent poliție, 1,9 ha, mijlocăș (7 ha), 5 frați, 3 clase gimnaziu, căsătorit cu Eugenia Dan, 1 copil, PMR, 1949, penitenciar Făgăraș (1.04.1952), ord. 60341, 24 luni, D. 526/26.06.1952, Cernavodă 3, penitenciar Codlea (25.11.1954), prevenție pentru ACCM, predat Reg. MAI Stalin (06.01.1956). Popa I. Ion, fost polițist, în prevenție pentru cercetări la Făgăraș (27.03.1952-21.02.1956); Popa I. Ion, fost plutonier de miliție, jud. Făgăraș, PCR 1946, propus pentru excludere din miliție la Bir. Pol. CC în martie 1950. În 1941 gardian la Făgăraș. În 1943 avansat agent. Un timp a lucrat și la Siguranță, culegea informații despre starea de spirit a muncitorilor. De la 23 august 1944 până în prezent a lucrat bine în cadrul Poliției. A descoperit și arestat mai mulți legionari evadați (deținuți politici).

Popa Emilian, născut la Vad, avocat, juriconsult la Combinatul Chimic din Făgăraș, a fost acuzat de ne-reguli săvârșite în calitatea sa de juriconsult și a fost condamnat. A fost dus la canal, pentru că a refuzat să iasă la muncă, motivând că a fost condamnat la detenție nu la muncă silnică.

Popa Nicolae, canonic din Blaj, directorul Școlii Normale din Blaj, s-a refugiat la o rudă din Vad, de unde a fost luat de Securitate și internat într-un azil, unde a decedat.

Pop Alexandru, născut la Vad, profesor în Timișoara, fiul comerciantului Victor Pop, a fost deportat în Bărăgan în anul 1951, unde a stat cinci ani în surghiun, în condiții mizere, trăind într-un bordei improvizat.

Strâmbu I. Coriolan, născut la 18 ianuarie 1908 la Vad, Făgăraș, fiul lui Ioan și Silvia, domiciliat la Făgăraș, profesor, învățător, căsătorit, PNL, Frontul Plugarilor, arestat pe 15/16.08.1952, PV 8/1952, P. Făgăraș, internat pentru 18/60 de luni CM, Capu Midia, Onești (27.08.1953), eliberat la 01.11.1953.

Strâmbu Șt. Eugen, avocat, născut la 27 mai 1920 la Vad, Făgăraș, fiul lui Stefan și Silvia, condamnat de TM București (277/9.09.1961), TM Regional II București (822/28.10.1961) la 10 ani corecționali pentru uneltire și la 15 ani muncă silnică pentru delapidare, eliberat în aprilie 1964, decizia nr.176/64.

Strâmbu Matei, din Vad, avocat în Șercaia, mort, în condiții neelucidate, în Penitenciarul din Ocnele Mari. Se spune că a fost împușcat într-o tentativă de evadare.

Urian Valeriu, născut la Vad, preot în Bucium, absolvent al Institutului Teologic de la Blaj, condamnat la 3 luni de închisoare pentru o presupusă instigare la dobândirea libertății religioase a cultului greco-catolic.

Urs Tiberiu, născut la Vad, preot greco-catolic din Vad, arestat de Securitate [19, p.111]. A fost reținut pentru că, fiind preot greco-catolic, în anul 1948 a refuzat trecerea la ortodoxism.

Au mai fost urmăriți de securitate următorii vădeni:

Victor Pop, comerciant din Vad, care avea casă în centrul satului, cu boltă și crâșmă; dispunea de capital, fiind principalul comerciant din Vad. Odată cu instaurarea noului regim, acesta a fost rapid anihilat, prin amenzi foarte mari și interdicții de tot felul, fiind nevoit să închidă prăvălia. Cu el în satul nostru a început practic oprimarea.

Boeriu Gheorghe, profesor pensionar, stabilit la Vad, i s-a oprit pensia și a fost supravegheat de Securitate multă vreme.

Silvia T. Ghiroiaș, născută la Vad, stabilită la București, a ascuns un preot greco-catolic, pentru care fapt a fost urmărită de Securitate.

Leonte Pop, profesor, fiul dascălului Cornel Pop, a fost urmărit de Securitate ca sabotor.

Gheorghe Strâmbu, învățător, a fost persecutat de Securitate ca aderent național țărănist, chiar dacă a fost simplu membru, fără a activa în vreun post din cadrul partidului.

În Vad a locuit pentru o vreme și tatăl disidentului anticomunist Paul Goma.

Pe lângă neajunsurile marcate de transformarea vieții sociale din localitatea noastră, instituirea noului regim a adus cu el și anumite beneficii. Tendințele de urbanizare a localității se pot observa cu ochiul liber. Stâlpii rețelei electrice ce se înălțau pe ulițele satului și covorul asfaltic sunt semne vădite ale acesteia. Electrificarea satului s-a realizat în anul 1960, primii stâlpi au fost din stejari aduși din Dumbrava Vadului, aceștia fiind înlocuiți în 1983 cu stâlpi de beton. Asfaltarea satului s-a realizat în 1965, odată cu modernizarea drumului Șercaia – Bran. Tot în acest an a fost construit și noul pod de beton armat peste Valea Șincii, la intrarea de sus a satului și tot din acel an satul beneficiază de Oficiu Poștal propriu.

Concluzii

Factorii politici căutau să impună țărănimii schimbarea mentalității tradiționale și înlocuirea ei cu una comunistă, potrivit căreia progresul și bunăstarea în lumea satelor putea să provină numai din abolirea proprietății private asupra pământului și din munca în comun a acestuia, după modelul colhozului sovietic.

Pentru realizarea acestui deziderat au fost folosite diferite metode de convingere: într-o primă fază, a fost dusă o puternică muncă de lămurire în satele Țării Făgărașului, pentru a-i convinge pe țărani să renunțe de bunăvoie la proprietatea privată și să-și strângă pământul într-o asociație denumită Întovărășire Agricolă. Metodele folosite nu au fost întotdeauna pașnice. Cei care se opuneau riscau să fie bătuți, arestați sau chiar deportați. Cu toate acestea, oameni au trebuit să se adapteze. Astfel, în anul 1953 în Vad a fost înființată Întovărășirea Agricolă, formată la început, timp de 3 ani, numai din 30 de familii. În următorii 9 ani la ea aderă, de voie sau de nevoie, din ce în ce mai multe familii, până ce întreg satul este întovărășit, cu excepția a 5 familii.

O altă metodă folosită a fost de a alimenta și întreține conflictul de clasă în mediul rural. Primul pas a fost împărțirea țăranilor în două categorii: țărăni înstăriți numiți *chiaburi*, un termen peiorativ, sinonim cu termenul rusesc „kulak”, termen special introdus pentru a sublinia diferența față de *țărăni săraci*. Chiaburii erau în general cei mai harnici și înstăriți oameni din sate. Furia organelor de partid s-a răsfrânt mai ales asupra acestor familii, pe care, confiscându-le pământurile și averile, le-au distrus. Ei au fost și cei care s-au opus cel mai puternic noului regim. În localitatea noastră s-au păstrat mai multe liste cu chiaburi, după cum urmează: prima listă este realizată în anul 1952 și cuprinde 11 persoane, a doua listă, din 26 februarie 1955, cuprinde 7 persoane, iar ultima listă, din din 1 ianuarie 1960, cuprinde un număr de 9 persoane.

Au mai fost și alte categorii de persoane din sat care au avut de suferit pentru că s-au opus din diferite motive noului regim. Nu mai puțin de 36 de persoane au fost urmărite, cercetate, întemnițate de către acest regim, 4 persoane pierzându-și chiar viața în timpul anchetelor sau al detenției.

Anexe

Anexa 1

Listă chiaburilor din satele Șercaia, Grid și Vad, din 26 februarie 1955

43

COMITETUL POPULAR RAȚIONAL FAGARAS
Comitetul Executiv
Nr. 585/1955.

Tabel Nominal

de locuitori din raionul Făgăraș, care au rămas în categoria
de chiaburi, conform hotărârii Comitetului Executiv al Statului Po-
pular al Republicii Socialiste România, din 26 Februarie 1955.

Comuna ȘERCAIA

Satul Șercaia

1. Munteanu Petru	Nr. caset	395	<i>Scop Hot. 60-25/11/95</i>
2. Radu Ioan	"	432	<i>Scop Hot. 57-15/11/96</i>

Satul Grid.

1. Bărsan Vasile	Nr. caset	24
2. Boeriu Vasile	"	15
3. Gomanța Gheorghe	"	156
4. Urdea St. Nicolae	"	52
5. Ciurtia Gheorghe	"	50
6. Urdea T. Ioan	"	40
7. Urdea Gh. Ioan	"	113

Satul Vad

1. Boldiș Ioan	Nr. caset	54	
2. Gabor Mișabeta	"	38	
3. Moraru Ioan	"	180	
4. Moldovan Lucretia	"	144	
5. Sules Ioan	"	86	
6. Pop Leonte	"	104	Încadrat
7. Borcea Ioan	"	191	

Făgăraș, la 4 Martie 1955

PREȘEDINTE, J

SECRETAR, J

Anexa 2

Situația gospodăriilor chiaburești din comuna Șercaia la 1 ianuarie 1960

RAIUNUL ȘERCAIA

SITUAȚIA GOSPODĂRIILOR CHIABUREȘTI

din comuna Șercaia la 1 ianuarie 1960

Numele și prenumele	Domiciliul (comuna, satul, nr.)	Ocupația de bază	Situația familială	SITUAȚIA MATERIALĂ											CE ANIMALE POSEDA						Alte forme de exploatare	Caracterizare						
				Nr. caselor	Teren total	Arabi	Fieșci	Cămin pământ	Vii	Bănci	Trector	Măști	Căminăci	Alte	Cum lucrează pământul	Dacă are servitori	Bol	Vaci	Cai	O			Tăneri	Perci				
Boldis Iacob	Șercaia Vad nr.54	329/1950	casat	1	5.74	4.80	0.00	0.14	-	-	-	-	-	-	-	1	familia sileri	Nu	-	1	-	6	-	-	-	A exploatat în trecut ou una circums.		
Culesa Ioan	Vad nr.86	647/1960 Reg. Stat. 110/62	casat	1	13.80	8.80	4.95	0.07	-	-	-	-	-	-	-	1	familia sileri	Nu	-	3	2	7	1	1	1	A exploatat ou circums și prăvălia/sanctura de țesut. Exploatarea ol moara.		
Moraru Ioan	Vad nr.180		casat	2	4.00	3.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	familia sileri	Nu	-	3	2	7	1	1	1	Exploatarea ol moara.		
Steinburg Walter	Șercaia 189		casat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	in trecut a exploatat ou circums.		
Murzeanu Petru	Șercaia nr.399		casat	2	8.93	6.90	1.75	0.30	-	-	-	-	-	-	-	-	familia sileri	Nu	-	2	-	-	-	-	1	3	A avut circums. in trecut și grădin. ou poni.	
Cornea Radu	Șercaia nr.395		casat	-	1.31	1.30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	muncă sileri	Da	-	1	-	-	-	-	-	2	A exploatat ou una fabrică de parfumerii.	
Fleșer Gheor. he	Șercaia nr.163		casat	1	4.60	4.00	0.00	-	-	-	-	-	-	-	-	1	dijma sileri	Da	-	2	-	-	-	-	-	2	A făcut stăruiri ou baur și una masina lux.	
Ios Cornal	Vad nr.155		casat	1	10.00	8.00	1.20	-	-	-	-	-	-	-	-	1	dijma sileri	Da	-	2	-	-	-	-	-	4	Moara in prezent data de catre fiului sau.	
Bocșia Iacob Ion	Vad nr.143		casat	1	10.20	6.00	3.99	0.21	-	-	-	-	-	-	-	1	dijma sileri	Nu	-	2	3	-	15	2	2	2	Exploatat ou garbiura de țesut și țiglarie.	
Bocșia Toma	Vad nr.151		casat	1	10.10	10.00	0.00	0.41	-	-	-	-	-	-	-	-	dijma sileri	Da	-	4	-	4	1	2	-	-	But exploatat posedă masina dat bani ou casa.	
Bocșia Emil	Vad nr.190		casat	3	08.09	0.00	0.00	0.06	-	-	-	-	-	-	-	1	dijma sileri	Da	-	-	-	-	-	-	-	-	A exploatat ou prăvălia și oasele in București.	
Wilay Ioan	Halmag nr.105		casat	2	10.92	8.76	2.16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	sileri	Nu	-	2	2	-	-	-	-	3	Exploatat ou turca de oi. și un camion.	
Blaga Grigora	Halmag nr.9		casat	2	31.60	3.99	11.40	0.37	-	-	-	-	-	-	-	2	sileri sileri	Da	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Exploatat in trecut ou turca de oi și masinarie.
Gheorghiu Ioan	Halmag nr.191		casat	2	8.70	7.19	1.51	0.21	-	-	-	-	-	-	-	-	familia sileri	Nu	-	1	-	-	-	-	-	2	3	Fost neguțor de oi.
Onișoru Ghiorghiu	Halmag nr.123		casat	1	10.14	6.00	3.15	0.15	-	-	-	-	-	-	-	1	sileri	Nu	-	1	5	5	2	3	-	-	3	Exploatat ou moara și un motor tăiat lemn.
Bobocoi Ioan	Halmag nr.90		casat	1	13.72	8.90	5.90	0.10	-	-	-	-	-	-	-	-	sileri	Nu	-	2	-	10	4	3	-	-	-	A exploatat turca salinată și țesut comst.
Georgel Andrei	Halmag nr.92		casat	2	14.00	10.50	3.50	0.15	-	-	-	-	-	-	-	1	familia sileri	Nu	-	1	-	3	1	2	-	-	-	Exploatat ou una circums.

RAIUNUL ȘERCAIA

SITUAȚIA GOSPODĂRIILOR CHIABUREȘTI

din comuna Șercaia la 1 ianuarie 1960

Numele și prenumele	Domiciliul (comuna, satul, nr.)	Ocupația de bază	Situația familială	SITUAȚIA MATERIALĂ											CE ANIMALE POSEDA						Alte forme de exploatare	Caracterizare							
				Nr. caselor	Teren total	Arabi	Fieșci	Cămin pământ	Vii	Bănci	Trector	Măști	Căminăci	Alte	Cum lucrează pământul	Dacă are servitori	Bol	Vaci	Cai	O			Tăneri	Perci					
Boldovan Lucretia	Vad nr.144	457/1960 Reg. Stat. 110/62	văduva	1	12.20	8.75	3.40	0.10	-	-	-	-	-	-	-	-	sileri	Nu	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1964	A exploatat muncă salinată. Iabut comst oliv.
Gheorghiu Alieabeta	Vad nr.36	470/1962 Reg. Stat. 110/62	casat	1	12.20	8.75	3.40	0.10	-	-	-	-	-	-	-	-	dijma sileri	Da	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	A exploatat ou moara și un motor diesel.

Referințe:

1. BOERIU, E. *Cartea Vadului*, mss. 1600f.
2. ***Arhiva Fundației Culturale „Negru Vodă” Făgăraș, *Interviu realizat de Călin Gavriluță și Gh. Faraon, în 17.VII.2004, cu Boldiș Gheorghe, sat Vad, com. Șercaia, jud. Brașov născut la 19 decembrie 1935*; Dosar cu locuitorii chiaburi din Făgăraș, 1952, fl. 82; Dosar 26/II, 1955, Nnr.385/955, fl.43; Dosar 105/1960, nr.46. T.P.P. fl.18-19.
3. BĂJENARU, C., BĂJENARU, E. *Monografia localității Beclean*. Târgu Mureș, 2009. 92 p. ISBN 978-606-92180-2-0
4. KIDCEKEL, A.D. *Colectivism și singurătate în satele românești. Țara Oltului în perioada comunistă și în primii ani după Revoluție*. Iași, 2006. 211 p. ISBN (10) 973-46-0271-3
5. ENUȚA, N. Chiabur: dușman de moarte al gospodăriei colective. În: *Știință și Cultură*, 1952, nr.8. 105 p.
6. *Buletinul Oficial al Republicii Populare Române*, 1949, nr.1, p.2.
7. IONESCU, Gh. *Comunism în România 1944–1962*. Londra, 1964. 409 p. ISBN 973-43-0173-X
8. IANCU, Gh., ȚĂRĂU, V., TRĂȘCĂ, O. *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative 1945–1962*. Cluj–Napoca, 2000. 483 p.
9. IANCU, Gh. Aspecte din procesul colectivizării agriculturii în România (1949-1960). În: *Anuarul Institutului de Istorie G. Bariț, Cuj-Napoca, Tom XLIV*, p.395, ISBN 978-973-1843-90-2
10. *Brazde Făgărașene*, anul III, nr.11, 21 martie 1948, p.7.
11. CIUPEA, I., OLTEANU Fl. „Chiaburii” din orașul Făgăraș. În: *Stat și viață privată în regimurile comuniste*, Iași, 2009, 254 p. ISBN 978-973-46-1652-7
12. *Olteanul*, 1907, anul I, nr.12.
13. *Monitorul de Făgăraș*, 28 mai 2019, anul XXI, nr.1016, p.11.
14. OGORANU, I.G. *Brazii se frâng dar nu se îndoiesc. Vol.I*. Timișoara, 1993, p.338. ISBN 973-95729-4-4
15. MOTRESCU, V., DOBRE, M. *Jurnale din rezistența anticomunistă*. București, 2006. 240 p. ISBN/ISSN, 973-569-814-5
16. CRĂCANĂ, I. Rezistența anticomunistă din Munții Făgărașului între 1948–1955. Grupul Gavrilă. În: *Mișcarea armată de rezistență anticomunistă din România, 1944 – 1962*. București: Kullusys, 2003. 443 p. ISBN 973-86421-1-6
17. *** Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (A.C.N.S.A.S.), fond Informativ, dosar nr.3 948, vol.2, fila 207.
18. *Album Martiri* [Accesat: 03.04.2019]. Disponibil:
http://www.procesulcomunismului.com/martirii/fonduri/ioanitoiu/album_martiri/docs/album_martiri_genocid_3_1.pdf.
19. PĂȘESCU, Gh. *Biografii încetușate brașovene*. Brașov, 2003. 420 p. ISBN 973-8528-0-7

Date despre autor:

Gheorghe FARAON, doctorand, Școala doctorală *Istorie*, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu; muzeograf-conservator, șef secție, Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat”.

E-mail: geo.faraon@yahoo.com

Prezentat la 01.11.2019